

TÜRK TİCARET KANUNUNDAKİ HÜKÜMLER KARŞISINDA VARLIK YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN KURULUŞU VE KURULUŞUN İZNE TABİ OLMASI

*Arş. Gör. Dr. Emel TEKTEN**

ÖZET

Varlık yönetim şirketleri bankalar ve banka dışı finansal kuruluşların tahsili gecikmiş alacaklarının alınıp yeniden yapılandırılarak tahsil edilmesi amacıyla yönelik faaliyet göstermektedirler. Varlık yönetim şirketleri hakkındaki temel düzenleme 5411 sayılı BankK m. 143'te yer almaktadır. Ayrıca 5411 sayılı BankK m. 93 ve 143'e dayanılarak çıkartılan varlık yönetim şirketlerine ilişkin Yönetmelik'te düzenlemeler bulunmaktadır. Yönetmelik'te varlık yönetim şirketlerinin anonim şirket şeklinde kurulacağı belirtildiğinden 6102 sayılı TTK hükümleriyle de bağlantısı bulunmaktadır.

Çalışmada varlık yönetim şirketlerinin kuruluşu ve izne tabi işlemleri hakkındaki özel düzenlemeler ile 6102 sayılı TTK'daki genel hükümler birlikte ele alınıp birtakım konularda eleştiriler yapılarak çözüm önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Varlık yönetim şirketi, 5411 sayılı BankK, 6102 sayılı TTK, Kuruluş, Anonim şirket

* Ercincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku ABD (e-mail: emeltekten@gmail.com)
Makale Geliş Tarihi: 14.03.2018
Makale Kabul Tarihi: 09.04.2018

ABSTRACT

Asset management companies function as acquiring defaulted receivables of banks and nonbank financial institutions and collecting them through restructuring. The Asset management companies mainly drawn up by article 143 of Banking Code no. 5411. Regulations concerning the asset management companies can also be found in Directive which is issued based on article 93 and article 143 of Banking Code no. 5411. The Asset management companies are also correlated with Turkish Commercial Code no. 6102 since the Directive indicates that mentioned companies can be established as joint stock companies.

This work analyzes issues of specific regulations regarding establishment of the asset management companies and their permit-required legal transactions with general provisions of Turkish Commercial Code no. 6102 and provides solutions via criticizing some matters of significance.

Keywords: Asset management companies, Banking Code no. 5411, Turkish Commercial Code no. 6102, Joint Stock Companies.

Giriş

Varlık yönetim şirketleri ilk defa 4743 sayılı “*Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunla*”¹Türk finans sistemine dâhil edilmişlerdir. Daha sonra varlık yönetim şirketleri hakkındaki hukuki rejim 5411 sayılı Bankacılık Kanunu² m. 143’te yapılan düzenlemeyle devam ettirilmiştir. Ayrıca BankK m. 93 ve 143’üncü maddelerine dayanılarak Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik³yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmeliğin amacı, varlık yönetim şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslarını düzenlemektir.

Yönetmelikte varlık yönetim şirketlerinin “*anonim şirket*” şeklinde kurulmasının şart olduğu belirtilmiştir (Var. Şir. Yön. m. 4/2/a). Varlık yönetim şirketlerinin özel kanunlara tabi bir anonim şirket olmasından dolayı TTK m. 330/1 “*Özel kanunlara tabi anonim şirketlere, özel hükümler dışında bu kısım hükümleri uygulanır*” tabi olacaktır. Dolayısıyla varlık yönetim şirketlerinin kuruluşu, ana sözleşme değişikliği, sermaye artırımı gibi işlemler için BankK., SerPK., Var. Şir. Yön.’de yer alan özel hükümler uygulanacaktır. Konuya ilişkin özel hüküm yoksa TTK’nın anonim şirketi düzenleyen genel hükümleri uygulanacaktır⁴.

¹ R.G. Tarih: 31/01/2002 Sayı: 24657 (Mük.).

² R.G. Tarih: 01/11/2005 Sayı: 25983 (Mük.).

³ R.G. Tarih: 01/11/2006 Sayı: 26333.

⁴ *Alıcı*, haklı olarak genel hükümlerden anlaşılması gerekenin Türk Ticaret Kanunu olabileceği gibi bunun dışında Türk Medeni Kanunu, Türk Borçlar Kanunu ve hatta Türk Ceza Kanunu da olabileceğini belirtmiştir (bkz. Yaşar *Alıcı*, Bankacılık Kanunu Şerhi, C. I, 2. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017, s. 46). Ancak çalışma konumuz genel hükümlerden Türk Ticaret Kanunuyla sınırlı olduğu için çalışmamız sadece bu çerçevede incelenecektir. *Karasu*, TTK m. 330’da özel kanunun öncelikle uygulanacağı genel hukuk kuralına rağmen, TTK’nın birçok maddesinde ayrıca özel kanun hükümlerinin saklı tutulmuş olmasının gereksiz olduğunu belirtmiştir (Rauf *Karasu*, “Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tıp Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, Y. 2015, S. 1, s. 122).

Çalışmamız varlık yönetim şirketlerinin kuruluşunun ve izne tabi işlemlerinin BankK., Var. Şir. Yön. ve TTK hükümleriyle birlikte ele alınmasına ilişkindir. Çalışma üç bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde tanımlara ve genel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde varlık yönetim şirketlerinin kuruluşunun TTK hükümleriyle birlikte ele alınmıştır. Son bölümde ise varlık yönetim şirketlerinin esas sözleşmesinde bulunması gereken zorunlu unsurlar değerlendirilmiştir.

I. Tanımlar

Varlık yönetim şirketi hakkındaki tanım Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde yapılmıştır. Yine yönetmeliğin söz konusu hükmünde “bankalar” ve “diğer mali kurumlar” için tanım yapılmışken “TMSF” için böyle bir tanım yapılmadığı gözlemlenmektedir.

İlk olarak “varlık yönetim şirketleri” hakkındaki tanım konusunda Var. Şir. Yön.’ne bakılacak olursa; “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, bankalar ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla faaliyet göstermek üzere bu Yönetmelik hükümlerine göre izin alarak kurulan şirketlere” varlık yönetim şirketi denir⁵ (Var. Şir. Yön. m. 3/g).

Yönetmeliğe göre “banka”⁶, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun üçüncü maddesinde tanımlanan bankaları ifade etmektedir (Var. Şir. Yön. m. 3-a). Buna

⁵ 11.08.2017 tarihli ve 30151 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Kamu Sermayeli Bankalar ile Bu Bankaların Bağlı Ortaklığı Niteliğini Haiz Finansal Kuruluşların Alacaklarının Varlık Yönetim Şirketlerine Satışı Hakkında Yönetmelik” m. 3’te varlık yönetim şirketi için BankK m. 143’te belirtilen şirketler şeklinde tanımlama yapılmıştır.

⁶ Bankacılık sektörünün merkez kuruluşu banka işletmesidir. Nitekim 5411 sayılı Bankacılık Kanunu da temel düzenleme konusu olarak banka işletmesini esas almakta ve bunun kuruluşu, faaliyeti, denetimi ve sona erişi hakkında düzenleyici hükümler getirmektedir (bkz. Alptekin Güney, Banka Hukuku, Beta Basımevi, İstanbul 2012, s. 9). Banka kelimesinin kaynağı ve tarihçesi için bkz. Süleyman **Duygan**/Necat **Tüzün**, Bankalar Kanunu Şerhi, Güven Matbaası, Ankara 1964, s. 1; Reşat D. **Tesal**, Banka Hukuku, Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vak-

göre banka mevduat bankaları, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarından oluşmaktadır⁷. Varlık yönetim şirketlerinin BankK m. 143/1’de hangi bankaların alacak ve varlıkları üzerinde faaliyet gösterecekleri sınırlandırılmadığından varlık yönetim şirketleri tüm bankaların alacak ve varlıkları üzerinde faaliyet gösterebilecektir⁸.

“Mali kurumların” tanımı ve bunların hangileri olduğu BankK m. 143’te belirtilmemiştir. Var. Şir. Yön.’de mali kurumlar hakkında; “*ana faaliyet konuları para ve sermaye piyasaları olan ve bu konulardaki özel kanunlara göre izin ve ruhsat ile faaliyet gösteren kurumlardan, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri ve varlık yönetim şirketleri gibi finansman sağlama veya ödünç para verme işleriyle iştigal eden tüzel kişileri ifade eder*” şeklinde açıklama yer almaktadır (Var. Şir. Yön. m. 3/b). Öğretide

fi Yayınları No: 343-576, İstanbul 1980, s. 9-10. Avrupa Birliği Banka Hukuklarının Koordinasyonu Tüzüğü’nün verdiği banka tanımı şu şekildedir: “*Banka; faaliyeti, halkın mevduat ya da başkaca geri ödenmesi gerekli paralarını kabul etme ve kendi hesabına krediler açmadan oluşan bir işletmedir* [Richtlinie 77/780/EWG (bkz. A. Sait **Yüksel**/Aslı **Yüksel**/Ülkü **Yüksel**, Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, Genişletilmiş 10. Bası, Beta Basım, İstanbul 2004, s. 3, dn. 2’den naklen alıntı)].

⁷ BankK m. 3 “*Banka; Mevduat bankaları ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarını,*
Mevduat bankası: Bu Kanuna göre kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini,
Katılım bankası: Bu Kanuna göre özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini,
Kalkınma ve yatırım bankası: Bu Kanuna göre mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini ifade eder” şeklindedir. Görüleceği üzere kanun koyucu bankanın tanımını yapmamıştır. Ancak hükümde bir bankanın doğabilmesi ve faaliyette bulunabilmesi için genel şartların ve özel niteliklerin tespit edildiği gözlemlenmektedir. Hükümde yer alan sınıflandırma ise banka kaynaklarının nereden ve hangi statü ile temin edildiğine göre yapılmıştır (bkz. Yusuf Saim **Atasagun**, İzahlı-Notlu-Mukayeseli Bankalar Kanunu, Kutulmuş Matbaası, İstanbul 1958, s. 4; Alıcı, C. I, s. 52).

⁸ Ayşe Begüm **Keleş**, Varlık Yönetim Şirketleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ticaret Hukuku Bilim Dalı (Danışman: Doç. Dr. Mehmet Özdamar), Ankara 2017 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 75.

Reisoğlu, mali kurumlardan BankK m. 3'te yer alan finansal kuruluşların⁹ anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir¹⁰.

“TMSF” ise, 5411 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat ile verilen yetkiler çerçevesinde tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla, mevduatın ve katılım fonlarının sigorta edilmesi, Fon bankalarının yönetilmesi, mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi, satışı, tasfiyesi, Fon alacaklarının takip ve tahsili işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması, Fon varlık ve kaynaklarının idare edilmesi ve Kanunla verilen diğer görevlerin ifası için kurulmuş olup kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluştur¹¹.

II. Varlık Yönetim Şirketlerinin Kuruluşunun TTK Hükümleriyle Birlikte Değerlendirilmesi

A. Şirket Tipi

Varlık yönetim şirketlerinin hukuksal statüsü Kanunda gösterilmemişken Yönetmelikte “anonim şirket” şeklinde kurulması gerektiği belirtilmiştir (Var. Şir. Yön m. 4/2/a). Dolayısıyla varlık yönetim şirketi sermayesi belirli ve

⁹ BankK m. 3'te finansal kuruluş şu şekilde açıklanmıştır: “Kredi kuruluşları dışında kalan ve sigortacılık, bireysel emeklilik veya sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmak veya bu Kanunda yer alan faaliyet konularından en az birini yürütmek üzere kurulan kuruluşlar ile kalkınma ve yatırım bankaları ve finansal holding şirketlerini” ifade eder.

¹⁰ Seza **Reisoğlu**, Bankacılık Kanunu Şerhi, C. 2, Son Değişikliklerle Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, Yaklaşım Yayınları, Ankara 2015, s. 2149. *Battal*, haklı olarak, BankK. m. 143/1 ilk cümlede yer alan “fon dahil” ibaresi yüzünden fonun da bir mali kurum olarak algılandığı anlamını çağrıştırdığı eleştirisini yapmıştır (bkz. Ahmet **Battal**, Bankacılık Kanunu Şerhi (5411 Sayılı Kanun Metni ve Açıklaması), Gözden Geçirilmiş- Genişletilmiş İkinci Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2007, s. 418).

¹¹ <http://www.tmsf.org.tr/idari.hukuki.tr> (E.T. 19/12/2017). Türkiye’de TMSF bir varlık yönetim kuruluşu olarak devralınan varlıkların piyasa değerinin arttırılması için yeniden yapılandırma ve yönetim gibi görevleri yerine getirmek ve sadece devralınan varlıkların süratle elden çıkarılması üzere iki fonksiyonu yerine getirmeyi sağlayan bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır (bkz. Şahin **Arđıyok**, TMSF’nin Rolü: Türkiye’de Varlık Yönetim Kuruluşlarının Hukuki ve İktisadi Analizi, Legal Hukuk Dergisi, C. 3, S. 33, Y. Eylül 2005, s. 3361).

paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan anonim şirkettir (TTK m. 329/1).

Zaten BankK m. 143'te bahsedilen hak ve yetkileri kullanacak şirket herhalde sermaye şirketi olmalıdır. Ancak Kanunda belirtilmemiş şirket tipinin yönetmelikle getirilmesi kanun- yönetmelik hiyerarşisine aykırıdır¹².

Varlık yönetim şirketi anonim şirket şeklinde kuruluşunu tamamlamış olması ile tüzel kişilik kazanacaktır¹³ (TTK m. 125/1, TTK m. 355/1). Varlık yönetim şirketleri anonim şirket olduğu için tacir sıfatı da vardır (TTK m. 16). Bunun sonucu olarak özellikle tacir olmanın hüküm ve sonuçlarına ilişkin kurallar (TTK m. 18 vd.) varlık yönetim şirketleri bakımından da uygulama alanı bulur.

Varlık yönetim şirketlerinin kuruluşları anonim şirket şeklinde (Var. Şir. Yön. m. 4/2/a) olduğu için TTK'nın ilgili hükümlerine tabi olmalıdır. Bu nedenle varlık yönetim şirketlerinin kuruluş işlemlerinde pay senetleri, kurucuların şahsi durumu, en az sermaye ve izin şekli gibi BankK ve Var. Şir. Yön'de görülen istisnalar dışında TTK'da yer alan hükümlere uygun olarak kurulmalıdır.

B. Kuruluş Sistemi

Kural olarak anonim şirketler normatif sistemle¹⁴ kurulmaktayken varlık yönetim şirketler izin sistemi¹⁵ ile kurulmaktadır. Bu konudaki yasal düzenleme

¹² *Tekinalp*, şirket tipinin ancak kanunla öngörülebileceğini ve tüzel kişiliğin ancak kanunla verilebileceğini; dolayısıyla bu düzenlemenin sorunlara yol açabileceğini ifade etmiştir (bkz. Ünal **Tekinalp**, Banka Hukukunun Esasları, Yeniden Yazılmış 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, § 33, N. 33-02).

¹³ Ancak varlık yönetim şirketi bir kamu tüzel kişisi değildir (bkz. *Tekinalp*, Banka, § 33, N. 33-03).

¹⁴ Normatif sistemde; Kanunda öngörülen işlemler ve şartlar gerçekleştirildiğinde ortaklık tüzel kişilik kazanır ve yetkili makam yalnızca ortaklık sözleşmesinin kanunun emredici hükümlerine uyulup uyulmadığını araştırır. Kanuni şartlara uyulması halinde anonim şirket kurulabilir

TTK m. 333/1/cüm. 1 ve 2'dir. Şöyle ki; "Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine tabidir". Yine "Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ"¹⁶ m. 5/1 hükmünde belirtilen diğer şirketlerle birlikte varlık yönetim şirketlerinin kuruluşları ve esas sözleşme değişikliklerinin Bakanlığın iznine tabi olduğu ifade edilmiştir.

TTK m. 333/1'deki Bakanlık incelemesi sadece Kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı konusunda yapılmalıdır (TTK m. 333/1/cüm. 3). Eğer kanunun emredici hükümleri yerine getirilmemişse Bakanlık izinden kaçınır. Ayrıca hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamayacağı hükmün devamında belirtilmiştir (TTK m. 333/1/cüm. son)¹⁷.

(bkz. Güzin **Üçışık**/Aydın **Çelik**, Anonim Ortaklıklar Hukuku, I. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 127; Mehmet **Bahtiyar**, Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler- Soru Örnekleri, Güncellenmiş 12. Bası, Beta Yayıncılık, s. 120-121; Duygan/Tüzün, s. 31). Banka AO'nun kuruluşunun istisnâli normatif sistem olduğu görüşü için bkz. Tekinalp, Banka, § 14, N. 14-05.

¹⁵ İzin sisteminde anonim şirketin kurulabilmesi için kanundaki hükümlere uyulması yetmez; ayrıca Devletten (kamusal makamdaki) bir kuruluş izninin alınması şarttır. Her türlü kanuni şartlara uyulmuş olsa dahi yetkili makam kurulmasına izin vermeyebilir (bkz. Üçışık/Çelik, s. 126; Bahtiyar, s. 120; Çağlar **Manavgat** (İsmail **Kırca**/FeYZan Hayal **Şehirali Çelik**), Anonim Şirketler Hukuku C. 1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2013, s. 282, Duygan/Tüzün, s. 31).

¹⁶ R.G. Tarih: 15.11.2012, Sayı: 28468.

¹⁷ TTK m. 333'ün gerekçesinde konu açıkça şu şekilde belirtilmiştir; "Anonim şirketlerin kuruluşunda ve esas sözleşme değişikliklerinde 4884 sayılı Kanunla getirilen dar istisnâli normatif sistem 6762 sayılı Kanunda aynen korunmuştur. Ayrıca, anonim şirketin kuruluşunun ve esas sözleşme değişikliğinin hiçbir makamın iznine tâbi tutulamayacağı kesin bir tarzda belirtilecek normatif sistemin, hükümdeki istisna dışında mutlak olarak uygulanması vurgulanmıştır. Bu kesin kural SPK ve BDDK başta olmak üzere diğer özerk kurumları da kapsar. Kamu menfaati yönünden, kontrolün gerekli olduğu hallerde ilgili makam, isteklerini STB aracılığı ile gerçekleştirebilir. Böylece Devlet kontrolünde bütünlük sağlanmış, çok başlılık ve öznellik

Öte taraftan BankK'na baktığımızda; “Bankalar ve Fon dâhil diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla, kuruluş ve faaliyet esasları Kurul tarafından belirlenen varlık yönetim şirketleri de kurulabilir”(BankK m. 143/1). Görüleceği üzere burada da bir izin sisteminden bahsedilmiş ancak bu konuda yetkili BDDK'dır (BankK m. 3/1).

Benzer şekilde Var. Şir. Yön.'nin; “varlık yönetim şirketlerinin; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, bankalar ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla yönelik olarak faaliyet göstermek üzere bu Yönetmelik hükümlerine göre izin alarak kurulan şirketleri”(Var. Şir. Yön. m. 3/1-g) ve “varlık yönetim şirketi kurulması veya mevcut bir şirketin varlık yönetim şirketine dönüşmesi için ek-1'de belirtilen belgelerle birlikte Kuruma başvurması zorunludur. Kurum gerekli göreceği bilgi ve belgeleri talep etmeye yetkilidir”(Var. Şir. Yön. m. 6/1) düzenlemelerinde izin alınacak makamın BDDK olduğu anlaşılmaktadır. Görüleceği üzere varlık yönetim şirketlerinin kurulması için TTK'da sadece Bakanlığın izni emredici olarak düzenlenmişken BankK ve Var. Şir. Yön.'de BDDK'nın izni aranmıştır¹⁸.

hukukun üstünlüğüne aykırı kabul edilmiş ve ana sistemin istisnalarla yozlaştırılmasına engel olunmuştur. Hükümdeki “hukukî konum ve nitelik” ile anonim şirketin kamusal yönü bulunup bulunmadığı, işletme konusunun kamu hizmeti yönünden özellik taşıyıp taşımadığı, halka açık olup olmadığı veya benzeri özellikleri haiz olup olmadığı kastedilmiştir. Ancak bu hüküm SPK, BDDK ve benzeri kurumların kendi ilke ve kriterlerini Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bildirmelerine ve bu Bakanlık ile bu konuda işbirliği yapmalarına engel oluşturmaz”.

¹⁸ Gürbüz, eTTK döneminde varlık yönetim şirketleri STB tarafından 17.06.2003 tarihli ve 25141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 25/Temmuz/2003 tarihli Tebliğ m. 5'te STB'nin iznine tabi şirketler arasında sayılmadığından; varlık yönetim şirketlerinin yüksek sermaye ile kurulması, sorunlu varlıkların yönetimi gibi bir misyon üstlenmesi ve gerek alacaklı gerek borçlu tarafın menfaatlerinin korunmasında bir denge unsuru olması nedeniyle, kuruluş aşamasında BDDK'nın izni yanında STB'nin de izninin alınması görüşündeydi (bkz. Aslı Elif **Gürbüz**, Türk Hukuku Açısından Varlık Yönetim Şirketleri Dünya Uygulamaları, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1, Y. 2004, S. s. 522).

Bu hükümler karşısında, varlık yönetim şirketleri kurulurken sadece Bakanlığın izni yeterli olacak yoksa Bakanlığa gitmeden sadece BDDK'nın izni alınacak veya hem Bakanlığın hem de BDDK'nın birlikte izni gerekeceği konuları tartışmalı hale gelmektedir. Bu konuyla ilgili olarak öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır. Şöyle ki; *Tekinalp*, şirketin bu şekilde kurulmasını istisnalsı kurumsal (düzenleyici) kuruluş sistemi olduğunu ifade ederek; Bakanlığın yapacağı incelemenin “*hukuki*” açısından olacağını ifade etmiştir¹⁹. *Bahtiyar*, TTK m. 333 gerekçesinde belirtilen kesin kuralın başta SPK ve BDDK olmak üzere diğer özerk kurumları da kapsamakta olduğunu ancak bu hükmün, özel-genel hüküm mantığı ile bağdaşmadığını ve TTK m. 330'un SerPK m. 33/2 ve BankK m. 6 gibi hükümlerle çelişki oluşturduğunu belirtmiştir²⁰. *Manavgat*, TTK m. 333'ün özel hükümlere uygulama bakımından öncelik taşıyan TTK m. 330'un istisnasını oluşturduğunu söylemiştir. Ayrıca TTK m. 333'te öngörülen sistem uyarınca, özel kanunlarla yetkili kılınmış kuruluşların, Bakanlığın izin incelemesi sırasında görüşlerini Bakanlığa bildireceklerini ve ayrıca bunun ötesinde bir karar verme yetkilerinin olmadığını da ilave etmiştir²¹. *Kendigelen*, öngörülen TTK m. 333 hükmü ile özellikle işletme konuları bakımından bazı kamu tüzel kişilerinin ilgi alanına giren anonim şirketlerin kuruluş ve esas sözleşme

¹⁹ *Tekinalp* bu konuyu şu şekilde izah etmiştir: “*Kural olarak ister basit ister nitelikli usule tabi olsun, TTK'ya göre tek pay sahipli anonim şirket dâhil, anonim şirket yedi aşamada tüzel kişilik kazanır. TTK m. 333 uyarınca faaliyet konularına göre GTB tebliğiyle belirlenmiş bulunan AŞ'lerde aşama sayısı sekizdir. Dolayısıyla TTK eTTK m. 273'te gerçekleştirilen değişiklikle hukukumuzda getirilmiş bulunan istisnalsı düzenleyici (normatif) sistemi aynen devam ettirmiştir. Bu sistemde hukuka yani kanundaki emredici düzene uygunluk denetlemesi ticaret sicil müdürlüğüne aittir. Ancak faaliyet konuları dolayısıyla önem taşıyan bazı anonim şirketler bakanlıktan izin almak zorundadırlar*”(bkz. Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, § 10, N. 10-07, 10-50). *Tekinalp*, varlık yönetim şirketlerine benzer şekilde bankaların kurulmasında Bakanlığın yanı sıra BDDK'nın yetkili olmasını “*istisnai normatif sistem kuruluş*” şeklinde ifade etmiştir. Burada izin makamı olarak BDDK'nın geniş takdir yetkisi olduğunu yani BDDK'nın yetkisinin, ekonomik değerlendirme, kurucuların sosyal şöretinin ve finansal durumunun araştırılması, konularında yerindelik incelemesi özelliği taşıdığını belirtmiştir (bkz. *Tekinalp*, Banka, § 14, N. 14-06).

²⁰ *Bahtiyar*, s. 123.

²¹ *Manavgat*, görüşünü Kanunun gerekçesinde belirtilen SPK, BDDK gibi kuruluşların, isteklerini Bakanlık aracılığıyla gerçekleştirebilmelerine dayandırmıştır [bkz. *Manavgat* (Kırca/Şehirli Çelik), C. 1, s. 283].

değişikliklerinde çok başlılığın önüne geçilmesi ve böylece Devlet kontrolünde bütünlüğün sağlanması hedeflendiğini ifade etmiştir²². *Bilgili/Demirkapı*, TTK m. 333'ün özel kanunlara aykırı olduğunu ifade ederek; bu konuda Bankacılık Kanunu m. 6/1'e göre, bankaların kuruluşundan önce BDDK'dan izin alınmasına ilişkin hükmü örnek olarak vermiştir²³. Genel nitelikte ve yeni bir hüküm oluşturan TTK m. 333 hükmünün yorumunda BDDK gibi kurumların kuruluş değil, çalışma izninin verilmesi aşamasında yetkili olduğu sonucunun çıkartılması gerektiğini de ilave etmiştir²⁴. *Alıcı*, varlık yönetim şirketlerine benzer şekilde bankaların kurulması aşamasında alınan izinleri şu şekilde yorumlamıştır: Kurul "*bankanın kurulmasına*", Bakanlık ise "*anonim şirketin kurulmasına*" izin verir. TTK'nın anonim şirketlere ilişkin emredici hükümlerine uyulması halinde Bakanlığın izin vermesi gerektiğinden Bakanlığın yetkisinin burada bağlı yetki olduğunu belirtmiştir²⁵.

Fikrimizce öncelikle "*özel kanunlara bağlı anonim şirketlere*" ilişkin TTK m. 330/1 hükmündeki "*...özel hükümler dışında bu kısım hükümleri uygulanır*" ifadesindeki özel hükümler kısmına nelerin girdiği tartışılmalıdır. TTK m. 330'un gerekçesinde "*Özel kanunlar ibaresiyle sadece kanunlar kastedilmiş olup; daha alt düzeydeki normların kapsama alınmasına Tasarının amacı ve lafzı engeldir*" şeklinde açıklama yer almaktadır. Buna göre dikkate alınması gereken sadece konuyla ilgili çıkartılmış özel Kanun hükümleridir. Konumuzla ilgili düzenlenmiş özel Kanun BankK olduğu için bu konudaki özel düzenlemeler için buraya bakılmalıdır. Bu Kanunda özel düzenleme yoksa TTK hükümleri dikkate alınmalıdır. BankK'da varlık yönetim şirketlerinin kuruluşu aşamasın-

²² Abuzer **Kendigelen**, *Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 223.

²³ Fatih **Bilgili**/Ertan **Demirkapı**, *Şirketler Hukuku*, 9. Baskı, Dora Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 243.

²⁴ *Bilgili/Demirkapı*, s. 241.

²⁵ *Alıcı*, C. 1, s. 156.

da BDDK'nın izin alınacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla kural olarak BDDK'nın izni özel düzenleme olduğundan öncelikli olarak bu hüküm uygulanmalıdır.

Bununla birlikte, TTK m. 333/1 hükmünün emrediciliği karşısında yine de özel hükümlerin uygulanıp uygulanmayacağı konusu tartışılmalıdır. TTK m. 333/1'in emredici olduğu hükmün içeriğinden ve gerekçesinden net bir şekilde anlaşılmaktadır. Dolayısıyla varlık yönetim şirketlerinin kuruluşu hakkında BankK'da düzenleme olsa da fikrimizce yine TTK m. 333 gereğince Bakanlık yetkili olacaktır. Bu nedenle TTK m. 333'ün emredici düzenlemesinden TTK m. 330'a istisna olan bir hüküm olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak, yukarıda anlatılan sebeplerden dolayı varlık yönetim şirketlerinin kuruluş aşamasında özel hüküm niteliğindeki BankK m. 143/1'in mi uygulanacağı yoksa emredici nitelikteki TTK m. 333'in mi dikkate alınacağı konusunda tereddütler yaşanabilir. Bu konuda çeşitli çözümler önerebiliriz: BankK ve Yönetmelik hükmündeki söz konusu düzenlemenin kalması ve uygulanabilmesi için TTK m. 333 hükmünün uygulamasından BDDK, SPK gibi diğer özerk kurumlar kapsam dışı çıkartılabilir. Böylece bu kurumların hazırladığı Kanunlardaki hükümler tereddüte yer vermeksizin özel hüküm niteliğindeki konulara uygulanabilecektir. Başka bir çözüm önerisi olarak; kanun koyucu tarafından BankK ve Yönetmelik hükmünden BDDK'nın izni konusundaki düzenlemeler kaldırılarak kanun tekniği açısından yaşanan çelişkinin giderilmesi sağlanabilir. Bununla birlikte kanun koyucu varlık yönetim şirketlerinin kurulması konusunda hem Bakanlığın hem de BDDK'nın iznini beraber aramak isterse "*Bakanlık inceleme yaparken BDDK'nın görüşünün alınması*" gibi bir düzenleme de yapılabilir.

C. Kuruluş Türü

Bir anonim şirket kural olarak basit (nakdi) ya da nitelikli usullerden biriyle kurulur. Şirketin kuruluşunda ortaklarca taahhüt edilen sermayenin tamamı

nakitten, yani paradan ibaretse, nakdi kuruluş söz konusudur. Fakat ortaklık sözleşmesinde, ortaklığa ayın sermaye getirilmesi, şirket hesabına bazı malların satın alınması, kurucular veya yönetim kurulu üyelerine bazı yararlar öngörül-müşse nitelikli kuruluştan söz edilir²⁶.

Var. Şir. Yön. m. 4/c’de varlık yönetim şirketlerinin nakdi kuruluş tü-rüyle kurulması benimsenmiştir. Dolayısıyla varlık yönetim şirketi aynı serma-ye ile kurulamaz.

Kanun koyucu tarafından varlık yönetim şirketlerinde neden nakdi ku-ruluş sisteminin benimsendiği konusunda bir açıklama bulunmamaktadır. Yine BankK m. 7/1-f hükmünde benzer şekilde bankalarda basit (nakdi) kuruluş be-nimsendiği gözlemlenmektedir. BankK’da aynı sermaye konulmasının yasak-lanmasındaki amaç, hükmün gerekçesinde açıklanmamıştır. Öğretide bu siste-min benimsenmesinin nedenleri konusunda çeşitli görüşler bulunmaktadır. Şöy-le ki, *Erem/Altınok/Tandoğan*, banka kaynaklarının daha kuruluş sırasında satın alma gücünü kaybetmesini önlemek ve “*ayni sermayenin değerlendirilmesinde bilerek veya bilmeyerek, yani değerlendirme ve tahmin hatası yaparak gerçeğin üstünde değer saptayarak pay sahiplerinin, banka alacaklarının özellikle mev-duat sahiplerinin zarara uğratılmalarına engel olmak*” amacıyla aynı sermaye-nin yasaklandığını ifade etmişlerdir²⁷. *Turanboy*, aynı sermayeye değer biçilme-si uzun bir prosedüre tabi olması sebebiyle pay senetlerinin nakit çıkarılması bu süreci ortadan kaldırdığını belirtmiştir. Ayrıca, bu düzenleme ile aynı sermaye-nin nakde çevrilmesi ve bilirkişi incelemesi aşamasında meydana gelebilecek usulsüzlüklerin önünün kesildiğini ve nakdi kuruluş sistemi ile bankaların kuru-

²⁶ Hasan **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Gözden Geçirilmiş, 6728 sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Bas-kı, Ankara 2017, § 18, N. 7; Hasan **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Tamamen Yenilen-miş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, § 31, N. 7; Tekinalp, § 10, N. 10-03; Bilgili/Demirkapı, s. 221; Üçışık/Çelik, s. 139).

²⁷ Faruk **Erem**/ Akın **Altınok** / Haluk **Tandoğan**, Bankalar Kanunu Şerhi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1989, s. 16.

luş ve faaliyet denetiminde büyük kolaylık sağladığını da ilave etmiştir²⁸. Alıcı, bankaların kuruluş aşamasında sermayenin ayın olarak konulması halinde, bu aşamada bunların değerlendirilmesi, kuruluştan sonra ise paraya çevrilmesi sorunun ortaya çıkacağını belirtmiştir²⁹. Fikrimizce varlık yönetim şirketlerinin nakdi sermaye ile kurulması öğretide bankaların nakdi kurulması konusunda belirtilen birtakım usulsüzlüklerin önüne geçmesi amacı gibi görüşlerin yanı sıra varlık yönetim şirketlerinin bankalar gibifinans sektöründe özel öneme sahip olması nedeniyle tercih edilmiştir.

Uygulamada varlık yönetim şirketleri halka açık kuruluşunun tercih edilmediği gözlemlenmektedir. Altay haklı olarak, Var. Şir. Yön. m. 7/2'ye göre şirket sermayesinin yüzde ellisini ve daha fazlasını temsil eden payların edinilmesinin Kurul iznine tabi olması ve kurucularda BankK m. 5'te sayılan nitelikleri araması nedenleriyle halka açık kuruluşun tercih edilmesinin zorlaştırabileceğini ifade etmiştir³⁰. Nitekim uygulamaya baktığımızda varlık yönetim şirketlerinden hiçbirihalka açık ortaklık şeklinde kurulmamıştır³¹.

D. Faaliyet İzni

Kuruldan kuruluş izni alan varlık yönetim şirketleri mevzuata göre kuruluşla ilgili hususları ve şirketin Ticaret Siciline tescil ve ilan işlemlerini tamamladıktan sonra faaliyet izni almak için Kuruma başvururlar (Var. Şir. Yön. m. 6/3).

²⁸ Asuman **Turanboy**, Halka Açık Banka ve Hissedarın Korunması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2002, s. 49.

²⁹ Alıcı, C. I, s. 170.

³⁰ İsmail **Altay**, “Varlık Yönetim Şirketleri ve Sorunlu Varlıkların Çözümlemesi”, Legal Mali Hukuk Dergisi, S. 8, Y. Ağustos 2005, s. 2093. Öğretide **Özer**, varlık yönetim şirketinin kurulmasını teşvik etmenin yerinde olduğunu ancak ülkemiz şartlarının, bu tip şirketlerin gelişimine müsait olan ortamı henüz tam olarak sağlayamadığını belirtmiştir (bkz. Atilla **Özer**, Bankacılık Kanunu Gazi Yorumu İlgili Yönetmelikler, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s. 543).

³¹ https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Varlik_Yonetim/Varlik_Yonetim.aspx

Faaliyet izni için yapılacak başvurularda ana sözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicil Gazetesinin noter onaylı bir nüshası, yönetim kurulu üyeleri ile genel müdürün 8 inci ve 9 uncu maddelerde belirtilen şartları haiz oldukları tevsik edici belgeler ile şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilerin imza sirküleri ve adres bilgilerinin Kuruma gönderilmesi gereklidir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda, faaliyet konularını yürütebilecek yeterliliğe sahip olduğu kanaatine varılması halinde, Kurulca faaliyet izni verilir (Var. Şir. Yön. m. 6/4).

Kuruluş iznini takip eden yüz seksen gün içerisinde faaliyet izni almak üzere başvuruda bulunmayan şirketlerin kuruluş izinleri geçersiz sayılır. Faaliyet izninin alınmasını müteakip bir yıl içerisinde faaliyete geçmeyen ya da faaliyetlerine bir yıl süre ile kesintisiz ara veren şirketlerin faaliyet izni Kurulca iptal edilir. Faaliyete geçildiği tarihten itibaren yedi iş günü içerisinde durumun Kuruma bildirilmesi zorunludur (Var. Şir. Yön. m. 6/5).

E. Asgari Ortak Sayısı

“2. *Asgari sayı*” kenar başlıklı TTK m. 338/1 “*Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır. 330 uncu madde hükümleri saklıdır*” hükmüne göre BankK ve Var. Şir. Yön. düzenlemelerinde bir varlık yönetim şirketinin tek pay sahipli olarak kurulabilmesinde kanuni bir engel olmadığından bu mümkündür.

Var. Şir. Yön. m. 8’e göre yönetim kurulu üye asgari sayısı beş olması gerektiği belirtilmiştir. Bu durum varlık yönetim şirketinin tek pay sahipli olarak kurulmasına engel değildir. Çünkü TTK’da yönetim kurulu üyeliği için pay sahipliği şartı yer olmadığından varlık yönetim şirketi tek pay sahipli olarak kurulabilir. Ancak esas sözleşmeye yönetim kurulu üyeliği için pay sahibi olma

şartının konulması TTK m. 340 hükmüne aykırılık teşkil etmeyeceği için³² bu şartların var olması halinde varlık yönetim şirketleri tek pay sahipli olarak kurulamaz.

F. Kurucuların Nitelikleri

Varlık yönetim şirketinin kurucusu pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişilerdir (TTK m. 337/1). Gerçek kişilerin kurucu olabilmesi için fiil ehliyetine sahip olmalıdır. Gerçek kişiler ehliyetsizse, ancak kanuni temsilcileri olan veli veya vasileri aracılığıyla temsil edilirler.

Varlık yönetim şirketlerinin kurucularının yukarıda sayılan şartlarının yanı sıra Yönetmelik m. 5'te sayılan şartları da taşıması şarttır (Var. Şir. Yön. m. 4/2/e). Buna göre Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ilk fıkrası incelendiğinde “... Kanunun³³ 8 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şartları taşımaları zorunlu” olduğu belirtilmiştir.

Buna göre kurucuların niteliklerinde şu şartlar aranmalıdır: “a) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre müflis olmaması, konkordato ilân etmiş olmaması, uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmiş olmaması ya da hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması,

b) Bu Kanunun 71 inci maddesi uygulanan bankalarda veya bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Fona devredilmiş olan bankalarda nitelikli paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması,

³² Yönetim kurulunun pay sahibi olması şartının esas sözleşmeye konulabileceği konusundaki ayrıntılı açıklamalar için bkz. Hasan **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, § 36, N. 173; Rauf **Karasu**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2009, s. 132-133; Necla **Akdağ**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2012, s. 25.

³³ Hükümde Kanundan bahsedilen BankK'dur (Var. Şir. Yön. m. 3/1/ç).

c) *Tasfiyeye tâbi tutulan bankerler ile iradî tasfiye haricinde tasfiyeye tâbi tutulan finansal kuruluşlarda, faaliyet izni kaldırılan kalkınma ve yatırım bankalarında, ortaklarının temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi Fona intikal eden veya bankacılık yapma ve mevduat ve katılım fonu kabul etme izin ve yetkileri kaldırılan kredi kuruluşlarında, Fona intikalinden veya bankacılık yapma ve mevduat ve katılım fonu kabul etme izin ve yetkileri kaldırılmadan önce nitelikli paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurması,*

d) *Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca ağır hapis veya beş yıldan fazla hapis, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar uyarınca üç yıldan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olması veya mülga 3182 sayılı Bankalar Kanununun, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanununun, bu Kanunun ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun ve ödünç para verme işleri hakkında mevzuatın hapis cezası gerektiren hükümlerine muhalefet yahut mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar uyarınca basit veya nitelikli zimmet, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, karapara aklama veya Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile Devlet sırlarını açığa vurma, Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar, Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlar, vergi kaçakçılığı suçlarından veya bu suçlara iştiraktan hükümlü bulunmaması,*

e) *Gerekli malî güç ve itibara sahip bulunması,*

f) İşin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olması,

g) Tüzel kişi olması hâlinde, risk grubu ile birlikte ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması” (BankK m. 8/1).

Varlık yönetim şirketlerinin kurucularında aranan bu şartlar bankaların kurucu ortaklarında da aranan şartlardır. BankK m.8’in gerekçesinde bu şartların neden getirildiği şu şekilde açıklanmıştır: Avrupa Birliği direktifleri ile Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi ilkelerine uygun olarak, bu hükümlere ilaveten kurucuların işin gerektirdiği dürüstlük ve yeterliliğe sahip olmaları ve tüzel kişi kurucularının risk grubu yapısı ile ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması sebebiyle düzenlenmiştir³⁴.

Varlık yönetim şirketlerinin anonim şirket şeklinde kurulması şartı ile kurucularında aranan bu şartların birlikte yorumlanmasından kanun koyucunun daha güvenli bir finans piyasasına ulaşmak istendiği sonucu çıkarılmaktadır³⁵. Nitekim bu şartlar varlık yönetim şirketleri için yerinde düşünülmüş bir özelliktir.

G. Varlık Yönetim Şirketlerinin Faaliyet Alanı

Varlık yönetim şirketlerinin faaliyet alanı Var. Şir. Yön. m. 11’de şu şekilde açıklanmıştır: “(1) a) Banka, Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu, diğer mali kurumlar ve kredi sigortası hizmeti veren sigorta şirketlerinin söz konusu hizmetlerinden doğan alacakları tahsil edebilir, varlıkları nakde çevirebilir veya bunları yeniden yapılandırarak satabilir.

b) Alacakların tahsili amacıyla edindiği gayrimenkul veya sair mal, hak ve varlıkları işletebilir, kiralayabilir ve bunlara yatırım yapabilir.

³⁴ Bkz. BankK m.8/1 gerekçesine.

³⁵ Keleş, s. 41.

c) Alacaklarını tahsil etme amacıyla borçlularına ilave finansman sağlayabilir.

ç) Banka, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, diğer mali kurumlar ve kredi sigortası hizmeti veren sigorta şirketlerinin söz konusu hizmetlerinden doğan alacakları ile diğer varlıklarının tahsilatı, yeniden yapılandırılması veya üçüncü kişilere satışı konularında aracılık, destek ve danışmanlık hizmeti verebilir.

d) Ana faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere sermaye piyasası mevzuatı dâhilinde ve gerekli izinleri almak kaydıyla faaliyette bulunabilir ve menkul kıymet ihraç edebilir, ihraç edilmiş menkul kıymetlere yatırım yapabilir.

e) Faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla iştirak edinebilir.

f) Şirketlerde kurumsal ve finansal yeniden yapılandırma alanlarında danışmanlık hizmeti verebilir.

(2) Varlık yönetim şirketleri, bu maddede belirlenen konular dışında faaliyette bulunamaz. Banka ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınmasına münhasır olarak, alacağını veya diğer varlığını satın aldığı banka veya diğer mali kurumlardan kredi kullanamazlar". Dolayısıyla varlık yönetim şirketleri, Yönetmelik m. 11/1'de belirtilen konularda faaliyette bulunmalıdır.

Varlık yönetim şirketlerinin faaliyet alanı ayrıca Var. Şir. Yön. m. 3/g'de belirtilen tanıma göre de çıkarılabilir. Şöyle ki; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, bankalar ve diğer mali kurumların alacakları ile diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılmasıdır. Yönetmeliğin hükmüne benzer şekilde BankK m. 143/1'de varlık yönetim şirketlerinin faaliyet alanı "*Bankalar ve Fon dâhil diğer malî kurumların alacakları ile diğer*

varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması ve satılması amacıyla ...” belirtilmiştir.

Söz konusu hükümlerde bahsedilen varlıklar, bankaların ve diğer mali kuruluşların elden çıkarmakta güçlük çektiği taşınır veya taşınmaz mallar, hisse senetleri, tahviller ve her çeşit haklar olabilir.

Böylece tahsilinde tehlike görülen alacaklar bankaların ve diğer kuruluşların aktifinden çıkarılarak sermaye gereksinimleri azaltılmak suretiyle mali yapıları güçlendirilmiş olacak, alacakların takip ve tahsili ile uzman bir kuruluş uğraşacaktır³⁶. Dolayısıyla varlık yönetim şirketlerinin bankalar, TMSF ve diğer mali kurumların alacaklarının tahsilini getirdiğini ifade edebiliriz.

Varlık yönetim şirketlerinin faaliyet alanıyla ilgili hükümlere bakıldığında söz konusu kurumların sayma yoluyla sınırlandırıldığı fark edilmektedir. Yani varlık yönetim şirketleri TMSF, bankalar, özel finans kurumları ve Yönetmelik’te belirtilen diğer mali kurumların alacakları ve diğer varlıklarının satın alınması, tahsili, yeniden yapılandırılması işlemlerini gerçekleştirebilirler³⁷.

Ayrıca varlık yönetim şirketlerinin faaliyet alanı ile ilgili olarak şunu da ilave etmeliyiz ki; “*varlık yönetim şirketlerinin, 11 inci madde uyarınca iştirak edecekleri ortaklıkların, sermayesinin veya oy hakkı toplamının en az yüzde onuna sahip olmalıdır*” (Var. Şir. Yön. m. 12).

³⁶ Selim Servet **Taşdelen**, Bankacılık Kanunu Şerhi, C. II, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2015, s. 1296.

³⁷ 5411 sayılı BankK’dan önceki düzenlemelerde söz konusu kurumlar arasında TMSF yer almadığından bu kapsamda TMSF tarafından Bankalar Kanununa göre devralınmış alacak ve diğer varlıklar varlık yönetimi şirketleri tarafından doğrudan TMSF’den alınmayacağı ifade edilmiştir. Bu nedenle Yönetmelik hükmünde TMSF’nin de diğer mali kurumlar içine dâhil edilmesi gerektiği belirtilmişti (bkz. Gürbüz, s. 524).

III. Varlık Yönetim Şirketlerinin Esas Sözleşmesinde TTK Hükümlerine Göre Bulunması Gereken Asgari Unsurlar

A. Genel Olarak

Var. Şir. Yön. m. 4/2/d'de esas sözleşme hakkında "Ana sözleşmesinin³⁸ 13/01/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, bu Yönetmelik ve ilgili diğer mevzuat hükümlerine uygun olması" hükmü bulunmaktadır. Dolayısıyla TTK hükümlerine baktığımızda; varlık yönetim şirketlerinin esas sözleşmesinin şeklen yazılı olması ve bütün kurucularının imzalarının noterce onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır (TTK m. 339/1).

Ayrıca esas sözleşmede TTK m. 339/2 hükmündeki zorunlu unsurları içermesi zorunludur³⁹. Esas sözleşmeye TTK m. 339/2'de belirtilen zorunlu unsurlar dışında, varlık yönetim şirket sözleşmesinde emredici hükümlere (TTK m. 340) aykırı olmamak kaydıyla isteğe bağlı unsurlara da yer verilebilir. Örneğin sermaye borcunun zamanında ödenmemesi halinde, temerrüde düşen pay

³⁸ TTK'da esas sözleşme terimi tercih edildiğinden çalışmamızda Var. Şir. Yön.'de ifade edilen ana sözleşme ifadesi yerine ana kanuna uygun olarak "esas sözleşme" terimi tercih edilmiştir.

³⁹ TTK m. 339/2: "Esas sözleşmeye aşağıdaki hususlar yazılır:

- a) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunacağı yer.
- b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.
- c) Şirketin sermayesi ile her payın itibarî değeri, bunların ödenmesinin şekil ve şartları.
- d) Pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olacakları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları.
- e) Paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların ve hakların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarı.
- f) Kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatler.
- g) Yönetim Kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar.
- h) Genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları; oy hakları.
- i) Şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu süre.
- j) Şirkete ait ilanların nasıl yapılacağı.
- k) Pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarları.
- k) Şirketin hesap dönemi".

sahipleri için belirli oran veya miktara cezai şart, esas sözleşmeye konulabilir (TTK m. 482/3).

Varlık yönetim şirketlerinde bulunması gereken zorunlu unsurlar aşağıda sırasıyla açıklanmaktadır:

B. Ticaret Unvanı

Bir ticaret şirketi olan anonim şirket (TTK m. 124/1), TTK m. 16/1 hükmü uyarınca tacir olduğundan bir ticaret unvanı seçmek ve kullanmak zorundadır (TTK m. 18/1).

Ticaret unvanı çekirdek ve ekten oluşmaktadır. TTK ve TSY’de anonim şirketlerin ticaret unvanının çekirdek kısmı, anonim şirketin işletme konusu ve “*anonim şirket*” kelimelerinden oluşacağı belirtilmiştir (TTK m. 43/2; TSY m. 43/7).

Var. Şir. Yön. m. 4/2/ç’de varlık yönetim şirketlerinin ticaret unvanında “*Varlık Yönetim Şirketi*” ibaresinin bulunması gerekli olduğu belirtilmiştir. Ancak ticaret unvanı konusunda Var. Şir. Yön.’de belirtilen bu düzenleme TTK ve TSY hükümlerine göre hatalı bir düzenlemedir. Yönetmelik’te ifade edilen “*varlık yönetim şirketi*” yerine “*varlık yönetim*” ifadesi kullanılsaydı bu ifade işletmenin konusunu göstereceğinden ticaret unvanının da “*varlık yönetim anonim şirketi*” şeklinde olduğu anlaşılacaktır. Bu nedenle Yönetmeliğin bu hükmünde gerekli düzeltmeler yapılmalıdır.

TTK m. 43/2 hükmünün devamında “*Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı ve soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamayacağı*” belirtilen düzenleme Var. Şir. Yön.’de belirtilmese de bu tür şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı ve soyadı yer alırsa anonim şirket ibaresi ki-

saltılmamalıdır. Uygulamada ülkemizde on beş tane varlık yönetim şirketinin faaliyet gösterdiğini; bu şirketlerin ticaret unvanlarının hiçbirinin ekinde gerçek kişinin ad soyadına yer verilmediği gözlemlenmektedir⁴⁰.

C. Şirketin Merkezi

Şirketin merkezi il ve ilçe olarak esas sözleşmede yer almalıdır. Buna göre varlık yönetim şirketinin merkezi Ankara ise esas sözleşmede Ankara adresi yer almalıdır.

D. Şirketin İşletme Konusu

Anonim şirket konusunun esas sözleşmede açıkça gösterilmesi şarttır (TTK m. 339/b). “III- Amaç ve konu”ya ilişkin TTK m. 331/1 düzenlemesinde “Anonim şirketler, kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabileceği” öngörülmüştür. Bu maddede yazılı “amaç” sözcüğü doğrudan doğruya anonim şirketin iktisadi olarak ulaşmak istediği nihai hedefini, “konu” ise bu amaca ulaşmak için seçilmiş faaliyet, iş alanını ifade eder⁴¹.

Varlık yönetim şirketleri de Var. Şir. Yön. m. 11’de belirtilen faaliyet alanıyla ilgili konularda işletme konusunu seçmelidir.

E. Şirketin Sermayesi ile Her Payın İtibari Değeri, Bunları Ödeme Suret ve Şartları

TTK m. 339/c hükmü uyarınca şirket esas sermayesinin miktarı ile her payın itibari kıymeti ve sermayenin ödenme suret ve şartlarının esas sözleşmede gösterilmesi zorunludur.

⁴⁰ https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kuruluslar/Varlik_Yonetim/Varlik_Yonetim.aspx (E.T. 08/03/2018).

⁴¹ Pulaşlı, Genel Esaslar, § 18, N. 28; Pulaşlı, C. 1, § 31, N. 37; Bahtiyar, s. 129.

Kural olarak özel kanunlarda aksine hüküm olmadıkça, anonim ortaklığın esas sermayesi 50.000 TL'den az olamaz (TTK m. 332/1). Varlık yönetim şirketlerinin asgari sermayesine ilişkin Var. Şir. Yön. m. 4/2-b'de özel düzenleme yer aldığından, varlık yönetim şirketlerinin asgari sermayesi yirmi milyon Türk Lirasından az olmamalıdır. Kuruluş için gerekli olan asgari sermaye, her yıl Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan yıllık üretici fiyat endeksinin iki katının gerektirdiği miktarı geçmemek üzere Kurul kararıyla arttırılabilir (Var. Şir. Yön. m. 4/3). Görüleceği üzere Var. Şir. Yön. ile TTK m. 332/1'e asgari sermaye oranında istisna getirilmiştir. Ayrıca Yönetmelik asgari sermaye oranında tedbirli bir tutumla daha yüksek ayarlamalara da açık kapı bırakmıştır.

Varlık yönetim şirketlerinde her payın itibari değeri, ödeme şekil ve şartları, şirket sermayesinin en az yirmi milyon TL olmak üzere, şirketin amaç ve konusuyla mütenasip olarak tespit edilmelidir⁴². Varlık yönetim şirketlerinde özel bir düzenleme olmadığından "1. Nakdi sermaye" kenar başlıklı TTK m. 344/1 hükmü; "nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenir. Payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenir" uygulanmalıdır.

F. Pay Senetlerinin Nama veya Hamiline Yazılı Olacakları, Belirli Paylara Tanınan İmtiyazlar, Devir Sınırlamaları

Anonim şirketlerin kuruluşu sırasında kural olarak pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olup olmadığı esas sözleşmede belirtilmeli ve bazı paylara TTK m. 478 hükmü uyarınca, imtiyaz⁴³ tanınmışsa, bunlar da yazılmalıdır. Ayrıca nama yazılı pay veya pay senetlerinin devirleri TTK m. 493 vd. hüküm-

⁴² Pulaşlı, Genel Esaslar, § 18, N. 31; Pulaşlı, C. 1, § 31, N. 39.

⁴³ İmtiyazlı pay, diğer paylardan farklı ve ek hakları içeren paylardır ve daha çok kâr payı veya tasfiye payı, rüçhan ve oy haklarında paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş bir pay sahipliği hakkıdır (Pulaşlı, Genel Esaslar, § 18, N. 33; Üçışık/Çelik, s. 152).

leri uyarınca sınırlandırılmışsa, bunların da açıkça esas sözleşmede yer alması gerekir.

Var. Şir. Yön. m. 4/2/c’de ise “*pay senetlerinin tamamının nama yazılı ve nakit karşılığı çıkarılması*” açıkça düzenleme yer aldığından kanun koyucu TTK’daki genel kuraldan ayrılmıştır. Dolayısıyla varlık yönetim şirketlerinin esas sözleşmesinde pay senetlerinin hepsinin nama yazılı olduğu belirtilmelidir.

Varlık yönetim şirketlerinde düzenlenen hükmün amacını şu şekilde ifade edebiliriz: Bilindiği üzere, hamiline yazılı pay senetlerinde senede zilyet olduğunu ispat eden kimse, şirkete karşı pay sahipliğinden doğan hakları kullanmaya yetkilidir (TTK m. 426/2). Ancak nama yazılı pay senetlerinde ise TTK m. 487/2’ye göre, nama yazılı pay sahiplerinin ad ve soyadı veya ticaret unvanı, yerleşim yeri pay senedi bedelinin ödenmiş olan miktarıyla birlikte pay defterine kaydolunmalıdır. Ayrıca nama yazılı pay senetlerinde pay sahipliği hakları, pay defterinde kayıtlı bulunan pay sahibi veya pay sahibince yazılı olarak yetkilendirilmiş kişi tarafından kullanılır (TTK m. 426/1). Pay defterine yapılan kayıtların hukuki niteliği ise bildirici-açıklayıcıdır⁴⁴. Daha açık bir anlamıyla pay defteri, paya bağlı hakların ortaklığa karşı kullanılma ve ileri sürülmesinde bir hak sahipliğini ispat aracıdır⁴⁵. Bu nedenle kural olarak nama yazılı pay senetlerinde pay defterinin pay sahiplerinin tespitini sağladığını söyleyebiliriz⁴⁶.

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı varlık yönetim şirketlerinin kurucularının BankK m. 8/1’de belirtilen şartları taşıyıp taşımadığı, yabancı uy-

⁴⁴ Ünal **Tekinalp** (Reha Poroy/ Ersin Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku II, Yeniden Yazılmış 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, N. 1144; Hasan **Pulaşlı**, Şirketler Hukuku Şerhi, C. III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, § 48, N. 29, 38.

⁴⁵ Şafak **Narbay**, Anonim Ortaklıkta Pay Defteri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 146; M. Halil **Çonkar**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sifatının İspatlanması, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 217.

⁴⁶ Pay defterinin şirket karşısında pay sahipliği sıfatının kazanılması açısından tek ispat aracı olmadığına ilişkin bkz. Narbay, s. 157; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), N. 1144; Çonkar, s. 218.

ruklu kişiler için Var. Şir. Yön. m. 6/2’de belirtilen belgelerin verilir verilmediğinin tespitinin yapılabilmesi hamiline yazılı pay senetlerinde mümkün olamayacağı için pay senetleri nama yazılı olmalıdır⁴⁷. Varlık yönetim şirketlerinin pay senetlerinin sadece nama yazılı şekilde çıkarılma şartı bu şirketlerin birer güven kurumu olması nedeniyle yerinde bir düzenlemedir.

G. Nitelikli Kuruluşta

Paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri, bunlara karşılık verilecek payların miktarı, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların ve hakların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarı esas sözleşmede yer almalıdır.

Varlık yönetim şirketleri nakdi kuruluş şeklinde kurulduğu için esas sözleşmeye doğal olarak bu konuda herhangi bir bilgi girilmeyecektir.

H. Kurucularla Yönetim Kurulu Üyelerine ve Diğer Kimselere Sağlanacak Özel Menfaatler

Şirketi kurdukları sırada harcadıkları emeğe karşılık olarak kuruculara, “sağlanacak özel menfaatler” olarak para veya bedelsiz pay senedi vermek gibi şirket sermayesinin azalması sonucunu doğurabilecek bir menfaat tahsisine ilişkin esas sözleşmeye hüküm konulamaz, konulursa geçersizdir (TTK m. 348/1). Ancak, dağıtılabılır kârdan TTK m. 519/1’de yazılı yedek akçe ile pay

⁴⁷ *Battal*, varlık yönetim şirketleri gibi finans sektöründe özel öneme sahip bankalar hakkında; “ortakların adının ve kimliğinin bilinmesi amacıyla banka AO’nun hisse senetlerinin nama yazılı olmasının bir zorunluluk olduğunu” belirtmiştir (bkz. Ahmet **Battal**, Güven Kurumu Niteliğindeki Bankaların Hukuki Sorumluluğu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2001, s. 47). *Turanboy*, varlık yönetim şirketleri gibi bankaların hisse senetlerinin tamamının nama yazılı olmasını hissedarların kim olduklarının tespiti bakımından önem taşımasına bağlamıştır (Turanboy, s. 46).

sahipleri için yüzde beş kâr payı ayrıldıktan sonra kalanın en çok onda biri intifa senetleri bağlamında kuruculara ödenebilir (TTK m. 348/1, cüm. 2).

I. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sayıları, Bunlardan İmza Koymaya Yetkili Olanlar ve İlk Yönetim Kurulu Üyelerinin Kimler Olduğu

Kuruluşta, ilk yönetim kurulu üye veya üyelerinin ortaklık sözleşmesinde gösterilmesi şarttır (TTK m. 339/2-g). TTK m. 359/1'e göre yönetim kurulu üye sayısı bir veya daha fazla olabileceği öngörülmüştür. Yönetim kurulu üye sayısı bir ise aynı zamanda imza koymaya yetkili olan kişi olur. Ancak birden fazla üyenin bulunması halinde, bunlar arasından kim veya kimlerin şirketi temsile yetkili olduğunun esas sözleşmede gösterilmiş olması gerekir.

Var. Şir. Yön. m. 8/1'de TTK'dan farklı olarak; "*Varlık yönetim şirketlerinin yönetim kurullarının beş kişiden az olamayacağına*" hükmedilmiştir. Dolayısıyla TTK'da olduğu gibi yönetim kurulu asgari üye sayısı bir olamayacaktır. Yönetim kurulu üye sayısı beş ve beşten fazla olması gerektiği için bunlar arasından kim veya kimlerin şirketi temsile yetkili olduğunun esas sözleşmede gösterilmesi gerekmektedir.

İ. Genel Kurulların Toplantıya Nasıl Çağrılacağı ve Oy Hakları (TTK m. 339/2, h)

Genel kurulun toplantıya çağrılması konusunda, TTK m. 410 vd. emredici düzenlemelere aykırı olmamak üzere, varlık yönetim şirket sözleşmelerine bazı şartlar konulabilir. Esas sözleşmede toplantı ve karar yeter sayıları da Kanunda öngörülen emredici hükümlere uygun olarak yer almalıdır.

"*Oy hakları*" meselesi TTK m. 434 ve 435 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Buna göre varlık yönetim şirketlerinde birden fazla paya sahip olanların oy hakkının sınırlanması (TTK m. 434/2); Bakanlıkça hazırlanacak tebliğ

çerçevesinde bu konuda gerekirse ana sözleşmede düzenleme yapılması (TTK m.434/4); oy hakkının doğumu için nakit sermaye borcunun kanunda öngörülen asgari miktarının yükseltilmesi (TTK m. 344/1, 435); oyda imtiyazlı pay oluşturulması (m. 478-479) gibi, öngörülmesi şartıyla esas sözleşmeye yazılacak hususlar söz konusu ise buna dair hükümler konulabilir.

J. Şirket Bir Süre ile Sınırlanmışsa Bu Süre

Kural olarak anonim şirketlerde faaliyetin bir süre ile sınırlandırılmasında yasal bir zorunluluk yoktur. Varlık yönetim şirketi için de aynı kural geçerlidir⁴⁸.

Buna göre varlık yönetim şirketi için süre öngörülmemişse, süresiz olarak yazılır. Ancak belirli bir süre, örneğin 15 yıl veya 20 yıl gibi bir süre öngörülmüşse TTK m. 339/2-ı hükmüne uyumlu olarak bunun esas sözleşmeye yazılması gerekir.

K. Şirkete Ait İlanların Nasıl Yapılacağı

Varlık yönetim şirketlerine ait ilanlar TTK m. 35/4 uyarınca Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yapılacağı yasal olarak hüküm altına alınmıştır. Ayrıca ortaklık merkezinin bulunduğu yerde yayınlanan bir mahalli gazetede de ilanların yapılacağı esas sözleşmede öngörülebilir⁴⁹.

L. Pay Sahiplerinin Taahhüt Ettiği Sermaye Payının Türleri ve Miktarı

Varlık yönetim şirketlerinde her ortağın taahhüt ettiği katılma payının türü ve miktarı esas sözleşmede gösterilmesi gerekmektedir (TTK m. 339/2, j).

⁴⁸ Dünya örneklerine bakıldığında varlık yönetim şirketlerinin genellikle belirli süreli olarak faaliyet gösterdiği fark edilmektedir (bkz. Gürbüz, s. 524).

⁴⁹ Pulaşlı, Genel Esaslar, § 18, N. 41; Pulaşlı, C. 1, § 31, N. 50.

Sonuç

Bankacılık Hukukunda önemli bir yere sahip varlık yönetim şirketlerinin kuruluşu ve işleyişi hakkında çıkarılan özel düzenlemelerin yanı sıra genel düzenlemeler niteliğindeki TTK hükümleriyle de ilgilidir. Çalışmamızda varlık yönetim şirketleri hakkında çıkartılan özel düzenlemeler ile genel hüküm niteliğindeki TTK hükümleriyle birlikte irdelenmeye çalışılmıştır. Makalede birtakım değerlendirmelerde, eleştirilerde ve önerilerde bulunulmuştur. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

-Varlık yönetim şirketleri anonim şirketi olarak ve izin sistemi ile kurulmaktadır. Bu konudaki temel düzenleme TTK m. 333/1 cüm. 1 ve 2'dir. Ayrıca "*Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ*" m. 5/1 hükmünde varlık yönetim şirketlerinin bakanlığın iznini alarak kurulması gerektiği belirtilmiştir. Öte taraftan BankK ve Var. Şir. Yön.'de varlık şirketlerinin kurulması aşamasında BDDK'dan izin alınacağı belirtilmiştir.

Burada TTK m. 330'a göre özel-genel hüküm değerlendirilmesi yapılmalıdır. Hükmün gerekçesinde özel hükümden anlaşılması gereken sadece kanun olduğu için BankK'daki varlık yönetim şirketlerinin kurulması aşamasında BDDK'dan izin alınması yönündeki düzenleme özel hüküm olarak değerlendirilmelidir ve dolayısıyla öncelikle bu hüküm uygulanmalıdır.

Ne var ki; TTK m. 333/1'in emrediciliği karşısında BankK m. 143/1 ve Var. Şir. Yön. m. 4/1 hükümleri uygulanmamalıdır. Dolayısıyla bu durumun TTK m. 330'da ifade edilen özel-genel hüküm ilişkisine istisna olan hallerden biri olduğunu söyleyebiliriz.

Bu durumla ilgili olarak şu şekilde çözüm önerileri sunabiliriz: TTK m. 333 uygulamasından SPK, BDDK gibi diğer özerk kurumlar çıkartılarak bu kurumlar hakkında çıkarılan düzenlemelerin uygulanmasının önüne geçilebilir. Bu yapılmak istenilmezse, BankK ve Var. Şir. Yön.'den BDDK'nın izni kaldırılabilir. Hem Bakanlığın izni hem de BDDK'nın iznine devam edilmek istenirse şu şekilde bir önerimiz olabilir: "Kanun ve Yönetmelikte Bakanlık inceleme yaparken BDDK'nın görüşü de alınarak karar verilmelidir" şeklinde bir koordinasyon sağlanabilir.

- Varlık yönetim şirketlerinin asgari ortak sayısı konusunda tek pay sahipli olmasında engel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte Var. Şir. Yön.'de yönetim kurulu asgari üye sayısı beş olarak belirtilmişse de bu durum varlık yönetim şirketlerinin tek pay sahipli olarak kurulmasına engel değildir. Çünkü TTK'da yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olması konusunda bir zorunluluk bulunmamaktadır.

-Yönetmelikte varlık yönetim şirketlerinin esas sözleşmesinde bulunması gereken ticaret unvanı konusunda belirtilen "*Varlık Yönetim Şirketi*" (Var. Şir. Yön. m. 4/2/ç) ibaresinin kanun tekniği açısından hatalı olduğu kanaatindeyiz. Şöyle ki; Yönetmelik'te ifade edilen "*varlık yönetim şirketi*" ibaresi yerine TTK m. 43 hükmüne göre "*varlık yönetim*" ifadesi tercih edilseydi bu terim şirketin işletme konusunu gösterdiğinden şirket ticaret unvanında "*varlık yönetim anonim şirketi*" şeklinde olduğu rahatça anlaşılacaktır. Bu nedenle Yönetmeliğin bu hükmünde gerekli düzeltmeler yapılması gerektiği fikrindeyiz.

KAYNAKÇA

AKDAĞ GÜNEY Necla, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2009.

ALICI Yaşar, Bankacılık Kanunu Şerhi C. I, 2. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017 (Alıcı, C. I).

ALICI Yaşar, Bankacılık Kanunu Şerhi C. II, 2. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2017 (Alıcı, C. II).

ARDIYOK Şahin, TMSF'nin Rolü: Türkiye'de Varlık Yönetim Kuruluşlarının Hukuki ve İktisadi Analizi, Legal Hukuk Dergisi, C. 3, S. 33, Y. Eylül 2005, s. 3353-3370.

ATASAGUN Yusuf Saim, İzahlı-Notlu-Mukayeseli Bankalar Kanunu, Kutulmuş Matbaası, İstanbul 1958.

BATTAL Ahmet, Güven Kurumu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukuki Sorumluluğu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2001.

BATTAL Ahmet, Bankacılık Kanunu Şerhi (5411 Sayılı Kanun Metni ve Açıklaması), Gözden Geçirilmiş- Genişletilmiş İkinci Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2007.

BAHTİYAR Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler Dersler- Soru Örnekleri, Güncellenmiş 12. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2017.

BİLGİLİ Fatih/ **DEMİRKAPI** Ertan, Şirketler Hukuku, 9. Baskı, Dora Yayıncılık, İstanbul 2013.

ÇONKAR M. Halil, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sifatının İspatlanması, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.

DUYGAN Süleyman/ TÜZÜN Necat, Bankalar Kanunu Şerhi, Güven Matbaası, Ankara 1964.

EREM Faruk/ ALTINOK Akın/ TANDOĞAN Haluk, Bankalar Kanunu Şerhi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1989.

GÜNEY Alptekin, Banka Hukuku, Beta Basımevi, İstanbul 2012.

GÜRBÜZ Aslı Elif, Türk Hukuku Açısından Varlık Yönetim Şirketleri ve Dünya Uygulamaları, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Erden Kuntalp'e Armağan, S. 1, Y. 2004, s. 513-530.

KARASU Rauf, "Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, Y. 2015, S. 1, s. 115-132.

KARASU Rauf, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2009.

KELEŞ Ayşe Begüm, Varlık Yönetim Şirketleri, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ticaret Hukuku Bilim Dalı (Danışman: Doç. Dr. Mehmet Özdamar), Ankara 2017 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

KENDİGELEN Abuzer, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017.

KIRCA İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK Feyzan Hayal/**MANAVGAT Çağlar**, Anonim Şirketler Hukuku C. 1, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2013.

NARBAY Şafak, Anonim Ortaklıkta Pay Defteri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.

ÖZER Atilla, Bankacılık Kanunu Gazi Yorumu İlgili Yönetmelikler, Turhan Kitabevi, Ankara 2007.

POROY Reha/TEKİNALP Ünal/ÇAMOĞLU Ersin, Ortaklıklar Hukuku II, Yeniden yazılmış 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017.

PULAŞLI Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Gözden Geçirilmiş 6728 sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.

PULAŞLI Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.

PULAŞLI Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.

PULAŞLI Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, C. III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.

REİSOĞLU Seza, Bankacılık Kanunu Şerhi, C. 2, Son Değişikliklerle Gözden Geçirilmiş İkinci Baskı, Yaklaşım Yayınları, Ankara 2015.

TAŞDELEN Selim Servet, Bankacılık Kanunu Şerhi, C. II, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2015.

TEKİNALP Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015. (Tekinalp, Ortaklıklar)

TEKİNALP Ünal, Banka Hukukunun Esasları, Yeniden Yazılmış 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009. (Tekinalp, Banka)

TESAL Reşat D., Banka Hukuku, Nihad Sayar Yayın ve Yardım Vakfı Yayınları No. 343-576, İstanbul 1980.

TURANBOY Asuman, Halka Açık Banka ve Hissedarın Korunması, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2002.

ÜÇİŞİK Güzin/ÇELİK Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, I. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

YÜKSEL A. Sait/YÜKSEL Aslı/YÜKSEL Ülkü, Bankacılık Hukuku ve İşletmesi, Genişletilmiş 10. Bası, İstanbul 2004